

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 6 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Adrese in slovensko ljudstvo.

(Konec.)

Take šole so naravne in kdor zdravo misli, nič ne ugovarja zoper nje; na robe, tak se le čudi, kako je mogoče, da še slov. ljudstvo doslej nima vsaj taciš šol. Ako že v resnici ne sme imeti čisto svojih, to je slovenskih šol, taciš pa mu ne sme, ne more tudi najhujši Nemec odreči.

Ali kaj čemo! Dendenešnji svet se meša in meša se torej tudi v glavah onih, ki se držé nemškutarije. Najbolji dokaz nam daje poleg veliko drugih 59. štev. „Deutsche Wacht“. Ondi upije ta brezzoba klepetulja na pomaganje, češ, da se „sloveni“ c. kr. velika gimnazija v Celju. S čem? — No s tem, ako se naredé na njej slov. paralelke. „Mi“, pravi, „mi, Nemci, naj smo sebični, pozdravimo slov. paralelke lahko ne le z veseljem, marveč treba nam je še celo, da jih terjamo za Slovence... ali potreba, da se mi obdržimo, nas sili, da se ustavljamo slov. srednjim šolam“.

Gotovo, kdor tako piše, kdor v eni sapi izreče tako nasprotje, njemu se meša v glavi in treba mu je poiskati zdravnika, ki se zastopi na možgane. Za „D. W.“ ga je po takem že treba, je-li ga ji pa kdo izmed njenih bralcev poišče, ne vemo, kar se pa nas tiče, mi ne čutimo v sebi poklica za to opravilo. Kar je nam pri srcu, je to, da razkrijemo našim ljudem limanice, ki jim jih tudi v tej reči brž ko ne nastavlja nemškutarija.

„D. W.“ se sklicuje že v unem članku na neko adresu, katero, pravi, da je 300 slov. občin pred par leti podpisalo. V njej bi se bilo ugovarjalo zoper to, da se vpelje slov. podučevanje v naše gimnazije in učiteljske v Mariboru. Mi ne znamo ni števila ni imena občin, ki so se podpisale in sto na eno stavimo, da tudi le-tim občinam ni bilo znano, kaj stoji v adresi, katero so podpisale. Sploh pa je vprašanje, je-li na tisti adresi kaj resnice.

Naj pa bo z njo, kakor že koli, to, da se „D. W.“ vedno in vedno sklicuje na njo, nam kaže, da je neumno podpisati kaj, kar prihaja iz rok nemškutarije. Naj še kaže tudi nedolžno lice, gotovo je prevara in to v reči, ki ne dotika samo nas, ampak tudi naše otroke.

Mi jako dvomimo, da ima sedanji minister za uk in bogočastje voljo, kaj prida podati slov. ljudstvu. Za to nimamo doslej tudi nobenega znamenja in kar se tiče šol, menimo, da ima malo srca za naše ubožstvo in torej tudi ne vemo, kaj je resnice na tem, da hoče v one srednje šole, ki stojé na slov. tleh, vpeljati slov. paralelke. Ali zdrave pameti mu ne odrečemo in torej sodimo, da je pri njem še to mogoče, vendar pa je od todi do resnice še dolga pot. Čisto lahko, da obtiči na njej.

Zavér v tej reči ne manjka, za-nje skrbi že nemškutarija. Da bi ona vse sile napela, naj prepreči take šole, za to ni vprašanja, tudi za kako addresso ali prošnjo, ki na to meri, ne bo sile. „Obče spoštovani poslanec“, dr. Ausserer v Sevnici ali „mnogo zaslužni odvetnik“, dr. Glantschnigg v Celju inata jo more biti že v žepu, ona tudi znata, kako se dobé podpisi na njo. Se vé, če znajo slov. možje, katerim se ponuja ona v podpisane, kaj da stoji na njej, ni mogoče, da jo kdo podpiše, dokler še je kaj poštenja v njem, toda od njih ne tirja nihče, da to znajo, tu velja samo, da podpišejo. Vse drugo stori potlej že nemškutarija.

Ker je torej mogoče, da vpelje ministerstvo slov. paralelke in ker je gotovo, da bode nemškutarija po celi vrsti zoper nje, zato opozarjamo obč. predstojnike, obč. zastope in poprek vse slov. može, naj si pogledajo dvakrat pismo, katero se jim ponuja v podpisane, trikrat pa, ako so roke sumljive, iz katerih prihaja. V tem ne pride na to, kaj da kdo pravi, kedar prosi podpisov, ampak vse je na tem, kaj da stoji na pismu ali prošnji, katera se naj podpiše. Nemškutarija pa sleparija ste radi eno, to kaže skušnja.

Slepariji pa se izogni, čem dalje ti je mo- goče, sicer ti je škoda gotova in po vrhu še zasmehovanje.

Slovenščina v naših uradnih.

(Dolge.)

Državna pravdnštva v Celju, Ljubljani in Novem mestu imajo ukaz, obtožnice ulagati v onem deželnem jeziku, katerega govori ob- dolženec pri zaslišanju. Naravno bi bilo, da bi se ta ukaz dal tudi vsem drugim državnim pravdnštvom v slovenskih pokrajinah. Pa celo izmed imenovanih treh ne more ono v Celju zadostovati, čeravno ima, kakor se mi zdi, dobro voljo in sposobnost za to, in to zato, ker pre- iskovalni sodnik sestavi zapisnik v nemškem jeziku.

Samovolji katerega si bodi adjunkta je torej prepuščeno, da ta ministerski ukaz raz- veljavi. Da pri takem postopanju obdolženec stoji nasproti nerazumljeni obtožbi, da ne raz- ume razprave in govorov, ki se o njem vrše, da mora poslušati nerazumljeno sodbo, tako, da bi bila ravno isto, če bi se na mesto njega kako strašilo na obtožno klop postavilo, (Čujte! čujte! in tako je! na desni), to je preveč znano, da bi bilo treba to podrobneje razpravljati.

In glejte gospoda moja, zastopnik mestne skupine Celjske se vrača v to visoko zbornico oborožen s peticijo nemškega društva v Celju, katere vsebina je, da bi se odpravil minister- ski ukaz, ki pravi, da v Celjskem okrožju se lahko sprejmo tudi taki za- porotnike, če so sicer sposobni, ki le slovenski znajo. Ta ukaz, ki velja za okrožje, v katerem živi poleg 40.000 v Mariboru in še sicer v par mestih naseljenih Nemcev, desetkratno število, 400.000 Slovencev, naj bi se po mnenju te peticije odpravil! Tej insinuciji bode že peticijski odsek, to upam, dal primerno rešilo.

Peticija pravi, da ni pričakovati prave razsodbe, če tudi le deloma porotnik ne ume razprave. Res! Toda gledé na omenjeno raz- merje narodnosti bi bilo pričakovati, da bi se pred vsem prosilo za to, da se najprvo oni, ki so le nemščine zmožni, od porotništva odpra- vijo, — (Prav dobro! na desni) in to bi naj- preje gospoda zadelo, kateri je imel prvi v bud- getni debati besedo, — zadelo bi cenjenega gos- poda poslanca vit. Carnerija, — oprostite, da to opomnim, pa ta gospod nam je očital, da iščemo dobička na škodo nemštva. Ta gospod, ki popolnoma nič slovenski ne zna, bi ne bil več porotnik v Celju, on bi več ne sodil v prav- dah, ki spadajo pred porotnike, v pravih za- radi umora in v drugih težavnih pravih, ne da bi umel zagovora obtoženca ali izpovedbe prič (Čujte, čujte! na desni), opirajoč se jedino na kratke opazke predsednika, katere, češ, da so

ponovilo tega, kar so zaslišanci govorili. (Prav res! na desni.) V tej peticiji se tudi trdi, da je ministerska uredba agiticijsko sredstvo (Čujte, čujte! na desni), iz sodne dvorane napraviti hoče torišče za jezikovna in narodna prizade- vanja. (Smeh na desni). Jaz pa nisem te vere, da je ta uredba agiticijsko sredstvo, pač pa, da je ta peticija tako sredstvo (Tako je! na desni) z namenom pri porotnih sodbah v tis- kovnih zadevah v Celju politično strast vzdr- žati in ohraniti. (Živahno potrjevanje na desni.) Dobro je, da se je ta peticija po predlogu iz- ročitelja v celem obsegu dotiskala v stenografič- nem zapisni- u (Veselost na desni), da bodo naši potomci lahko od besede čitali, kako je hotela stranka, ki pravi, da je liberalna, izva- jati v istini liberalne postave. (Potrjevanje na desni.)

Ker sem se z ozirom na to peticijo dotak- nil porotnih sodišč, naj mi bode dovoljeno, da o njih nekoliko besed spregovorim.

Slovenci smo Nj. prevzvišenosti, voditelju pravosodnega ministerstva hvaležni, da je po zadnjih imenovanjih za deželno sodišče v Trstu in okrožno sodišče v Rovinju omogočil, da pri teh sodnih dvorih ne bode treba obravnavati s tolmači v navadnih sodbah, kadar sodijo sod- niki iz poklica. Tolmači ostali pa bodo za po- rotne sodišča. V Celovcu, Trstu, Gorici in Ro- vinji bodo slovenski obtoženci in slovenske priče, kakor doslej, tako še nadalje imeli sodnike, ka- terih ne bodo umeli.

Pri takih razmerah je umevno, da je celo naudušenemu privržencu porotnih sodišč, če je Slovenec, težavno potegniti se za to svobodno pridobitev, če vidi, da trpi po njej njegovo ljud- stvo na svojih narodnih pravicah škodo. Naj tu še omenim samo na sebi malenkostnega, simptomatično pa važnega slučaja. Pri zadnjem porotnem zasedanju v Gorici se je prigodilo, da je predsednik porotnega sodišča, — bil je to prezident okrožnega sodišča sam, kateri mi- mogredé rekoč jezika prevladujoče večine pre- bivalstva svojega okrožja ne razumi, in ga še manj govori ali piše, pri prečitaniu porotnikov Slovence okaral, ker je svojo navzočnost na- mesto po italijanski ali nemški, po slovenski izjavil in ga tako v pričo soporotnikov osobno žalil.

Če mora Slovenec prestajati tudi še osobno žaljenje, kedar svojo narodnost obstane, je na- ravno, da postaja porotniški posel za Slovence tudi še nasproti soporotnikom in sodišču te- žaven.

Ne boljše, kakor s strankami, ravna se pri nas z občinami in občinskimi predstojniki. Tudi tu, dovolite mi, da omenim samo jeden slučaj, kateri se je po javnih listih razpravljal.

(Dolge prih.)